

JELENKOR.

15. szám

Pest, szombat február 20.

1836.

Foglalat: Magyarország (kinevezések; fiúmai kereskedési mérleg; marha-behajtást illető ausztriai körlevél; B. Ferrussac †) Anglia (parlamentári vitatások a választásokról; O'Connell az iránt; Straðhallyban; elegy) Franciaország (Fieschi póré) Spanyolország (a cortes-felolvasás körülményei; barcelonai hadi hírek) Németország, Svédország, Oroszország, Lengyelország, Olaszország, Schweiz, Törökország, Belgium, Eleggihírek, Gabonár, Pénzkelet

M A G Y A R O R S Z Á G.

Pozsonyban a fons. Nádor febr. 11-én fölutazott Bécsbe.

Ő es. kir. folsége január 11-kéről a magy. kir. udv. kanzellariához intézett legfensőbb határozata szerint Pajér László győmörői plebánust a győri káptalanhoz iskolás-kanonokká méltóztakinevezni. Továbbá pedig

Jan. 11-ki legfensőbb határozata szerint: Balás János katalinföldi, Dukovics Imre nagyszentmiklósi, Kraszovics Leopold oraviczi, Várady János nagybecskerekai és Gradeczky Károly lippai plebanusokat a csanádi káptalan tiszt. kanonokivá.

Ő es. kir. folsége mint az ausztriai es. Leopold-rend nagy mestere február 8k. kabineti legfens. irata szerint Schneller András lovassági generál t. b. b. parancsnokot nyugalomra lépte alkalmakor több mint 60 évi hiv. szolgálatai s katonai érdemei tekintetéből, díj-élelgedés mellett a es. Leopoldrend nagykeresztjével méltóztatott megjutalmazni.

Említettük, mikép a pesti jölvető Asszonyegyesület emberhátrái munkálatiban új élet mutatkozik, új a részvétben, a közönség részéről ezen igen nem buzgalom iránt. Legújában február 13-ikán az egyesület javára egy játék adaték a pesti színen, mellynek jövedelme 582 fr. s 17 kr. tón vtóban. Fele ezen jövedelemnek Grimm Fédor urat a játékészín igazgatójaitelle volna, azonban ő ezen részt is szenvedő embertársai sorsának enyhítésére egészen az egyesületnek engedte át. Fogadjá érte az ügyefogyott emberiség képeben a főnemlített egyesület részéről ezennel kijelentett érzékeny köszönetet.

Fiume február 3-ikán. A most folyó 1835. katonai év első negyedében a hajózás s tengeri kereskedés állapota következő volt kikötőkben: érkezett partvizünkre brig, brigantín s a t. terhelve ausztriai 5. egyházi birodalmi 1. orosz 2. összesen: 8. a rajtok behozott áruk értéke: 79,424, pengő forint. — Hasonló nemű hajó, ugyan partvizünkre üresen érkezett: ausztriai 18. szardíniai 1. együtt 19. tonnaterhük: 4,284. — A földközi tengeren hajózásra felkészült hajókból továbbá kikötőkbe terhelten érkezett: ausztriai 136. nápolyi 1. pápai birodalmi 28. összesen: 165: a rajtok bejött áruk értéke: 231,623. pen. for. Ugyan illyesekből üresen érkeztek kikötőkbe, ausztriaiak 48. s a pápa birodalmából 5. együtt: 53. s összes tonnaterhük: 2687. — Az Adria ausztriai partjai körül hajózhatók közül végre terhelve kikötőkbe érkezett: ausztriai 292. s a velök városunkba szállított áruk értéke 23,336. pengő for. tétetik. Az ugyan illyesekből üresen érkezett: 96. tonnaterhük: 459. — Összes terhelten érkezés: 465: összes üres érkezés: 168. együtt vége: 633. s a bejött áruk összes értéke: 334,380. pengő forint. — Távozások: az első nemű hajók közül terhelten: ausztriai 20. egyházi birodalmi 1. szardíniai 2. összesen: 23. s a rajtok kivitt áruk értéke: 178,826. pengő fra megyen. Üresen ugyan illyesekből távoztott: ausztriai 3. orosz 1. együtt vége 4. s tonnaterhük ezeknek: 1,307. — A másodikrendűekből pedig terhelten: ausztriai 105. nápolyi 1. pápai birodalmi 16. összesen: 124. s az ezeken kiment áruk értéke: 195,905. Hasonlókéül üresen távoznak: ausztriaiak 47. egyházi birodalmi 9. együtt: 56. tonnaterhük: 2,334. — Végre a harmadik pont alatt megvezettek közül terhelten távoztott: ausztriai 82. a rajtok kiszállított áruk értéke: 12,594. p. for. s illyesek üresen: ausztriaiak 304. tonnaterhük: 1,263. — Összes terhelten távozás: 229. összes üres távozás: 364. s együtt vége: 593. a kivitt áruk összes értéke: 387,325. pengő forint. — Ennél fogva a folyó 1835-iki katonai év első negyedében a városunkban forgásban volt pénz és pénzerék összesen 721,705. pengő forintba ment; s a kikötőkbe hozott áruk értékét az abból kivittekből lehván, a kereskedési mérleg 52,945. pengő forintban vala részünkre tettleges.

Az alsó-ausztriai kormány által a vágómarha-behajtási vám iránt kiadott közelebbi körlevellen többi pont közt ezeket is olvashatni: 9 §. Minden vágómarhát, melly Magyarországból Bécsbe egyenes huzamban hajtatik, a határszélén, hol az áthajtás történik, fekvő 30 ezad hivatal által kiadott fizetési vagy utasítási - barcz (Zahlungs oder Auweis-Bollete) kíséretén, különben a marhák tulajdonosi vonatnak feleletre. 10 §. Magyarországi vágómarha-kereskedőknek, kik kapott utasítás-leveleiknél fogvaást az illető vámjdiak fizetésére a bécsi 30 ezad és fogyasztási adó hivatalhoz vanunk utasítva, szabadságokban a határszélétől kezdve Bécs felé hajtás közben marhákról a helységekben is tetszésük szerint rendelkezni. Közben a 30 ezad az azon idő alatt, mellyen az utasítási-barcza szerint a hajtott marhának Bécsbe érni kellett volna, az egész marhaszámmért, melly a határon áthajtatt, meg kell fizetni vagy azon

határszéli vámhivatalnál, hol a marhák áthajtattak, vagy Bécsben a fogyasztási adóhivatalnál.

Külföld. B. Ferrussac Daubard a Bulletin univ. néhai kiadója s magy. t. Akademia külföldi tagja, Párisban jan. 21-dikén hosszas és fájdalmas betegség után meghaladott. — Szárics Simon szabadkai választott polgár önszántából a k. kincstárnak 5 darab lovat ajándékozott, mellyek azonnal Ferdinand főg. ezredbeli huszrok alá adattak. — Pápa ő szentsége Vagner Mihály belgrádi püspököt st. püsti püspöknek hirdeté ki a febr. 1-jén tartott titkos consistóriumban. — Pozsonyánál a Duna jege febr. 12-én már egészen eltisztult; Pestnél még is áll.

A N G L I A.

A párisi lapok febr. 7-ől közlik már a parlamentári vitatásokat, mellyek 4-én a kir. beszédre következtek. Miután a felsőházban régi szokás szerint a kir. beszéd kétszer fölolvastott, föllett Leinster hg. s javaslatba hozá a ház választását, melly csak a kir. beszéd viszhangja volt. Darlington gr. támogató e javaslatot; Wellington hg. a fölrás több részétől meg nem vonhatja ugyan helyeslést, de azon ezikkre, hol a kir. beszédben Irlandnak hasonló hatóság alkotási-javítás ígértetik, mint a minövel már Anglia bír, nem egyezhetik meg, s azért kötelességének tekinté e szempontból az indítvány-tételt. Melbourne lord reményét fejezte ki, hogy a nemes hg. e csekély körülmény miatt nem fogja a ház egyetértését mindjárt az első ülésben háborítani. Winchelsea fenhéjázó tory W. herczeg indítványához állott s beszédében marczonán támadta meg a miniszterium mind külső, mind belső politikáját, állítván, hogy Melbourne l. a külügyekre nézve levonta Angliát azon magas pozecról, mellyen a nemzetek közt állott. „Anglia, ugymond, szintazon zendülési láznak tételt ki, melly Franciaországot emésztette, s ez országot vulkánna tévé a nemzetek közt. A kormány a demokrata elvnek aláveté magát, s elismerte a népfölséget. Egyenes ellenzésbe jött azon dicő elvekkel, mellyekhez az utolsó háboruban szított a volt tory angol kormány. Lansdowne marq. a titkos tanács elnöke oda nyilatkozék, hogy a Wellington hg. által javasolt indítvány szavait szorosabban s figyelmesen vizsgálván meg, ugy találja, mikép nem tartja elv-feláldozásnak, ha javálja azokat, mit csak azért teszen, hogy a felírás egyhangulag fogadtassék el. Wellington hg erre meglegüését jelenté. Melbourne lord a hg. egy kérdésére azt válaszolta, hogy szándéka a kormánynak mihelyt csak eszközölhető, néhány fontos rendszabályt előterjeszténi. A felírás ezután ellenmondás nélkül fogadtott el s a ház ülése elhalasztott. — Az alsóházban Wrottesley tévé meg a felírás javaslatát, melly szintúgy csak bővebben ismételvejé viszhangoztatá a kir. beszédet. A szónok az ország nem szinlett jölléte emlékezik, s a megígért javító rendszabályokról azt mondja, hogy azok józanok s az ország nyugalmit teljesen megalapítók. Parker támogató a felírás. Mire R. Peel szólt meg, s a külügyekre nézve megjegyzé, hogy a kir. beszéd minden kifejezését örömmel hallottae pontra nézve s általjában javálja ugyan a miniszterium politikáját e tekintetben, de kivételt kell tennie azon politikai viseletre nézve, mellyt követett a kormány Spanyolország iránt. Sajnálkozását fejezte ki ezután, hogy az angol alattvalóknak megengedték a spanyolok honi cividósaikban szerepet játszani, melly által a miniszterség a be nem avatkozás elvét sértette meg. Továbbá megütöközt azon, hogy ámbár a kir. beszéd békesnek állítja Anglia minden külvizonyait, még is szaporitani készünek a tengeri erőt, mi által a költségek öregbülnek. Végre teljességgel nem egyezhetik meg a kir. beszéd azon kifejezésén, mellyben Irlandnak is hasonló hatóság alkotási-javítás ígértetik. Ő ugyan e tekintetben minden javaslatot becsületesen meghányand, de kezéit előre nem hagyja megköténi, s indítványlag azon javaslatot teszi, hagyassék ki a felírásból azon hely, mellyben ohajtás fejeztetik ki, hogy Irlandnak hasonló elveken épült hatóság alkotási adassék, mint minövel Anglia már bír. Peel e javaslatja azonban 284. szóval 243 ellen félrevettett.

Wood aldermann egyik rokona után Gloucesterben 400,000 ft. sterlinget örökölt. — Az ifju Jackson az északamerikai elnök fia most Londonban tartózkodik önművelődése végett. — Néhány nap előtt a vasuton Leeds és Selly közt, kibukott az erőművész egyik gözkoesiből az útra épen azon pillanatban, midőn az erőművön valamit igazítani akart, de szerencsére nem sérült meg. Az erőmű, minden akadálytól megszabadulva mindig növekedő sebességgel röpült, s a fűtő, ki magán egyedül segíteni nem tudott, kiugrott hátul a kocsiból, és súlyosan megsérült. Az erőmű azalatt gátlanul haladt elő, míg Sellyben a zárt kocsirakhely elé

Társalkodóink meg nem jelenhétvén, jövőre kettővel szolgálunk.

Berlinben a Charité kórház főorvosa, ki e boldonházat több év óta sikerrel igazgató, azon szomorú sorsra jutott, hogy saját elmebetegjei számát neveli. Nevezetes, hogy több nappal előre megjövendölte ön szerencsétlenségét.

Münchenben febr. 4én déiben kegyetlen gyilkolás vonta magára a közönség szánakozó, egyszersmind bosszus figyelmét. Bizonyos inas, egy fiatal leánykát, kivel némi összeköttetésben állott 's kivel legközelebb éjjel táncmulatságban is volt, megfojtott nyakkendőjével, 's efojtott még kaponyáját is bezúta egy darab fával. A szerencsétlent így találta édes atyja déiben, haza tértekor. A gonosztévőt azonnal elfogták.

S V É D O R S Z Á G.

A francia Moniteur így ír Stockholmból jan. 2ról: „A király 's kir. család a régi szokáshoz képest megfeszítelék jelenlétükkel azon nagy táncmulatságot, melyet a polgárság újévnapon a nagy csarnok épületben adni szokott. A király teljes egészséggel, pedig szokás szerint e' télen két ízben lovagolt ki éjjel 's kemény hidegen gyuladás alkalmakor. Mult szeptemberben 700 (francia) méröldnyí utról északi vidékinkről legjobb egészségben láttuk őt megérkezni. Nem győztünk tehát csudálkozni azon hírleményeken, melyeket az Allg. Ztg. némelly czikkeiben királyunk egészségét tárgyazólag olvashatánk, hol arról van szó, hogy a svéd király le szándékozik tenni koronáját, 's szelidebb égtájra költözendik. E' hírlemény csak költemény. —

Svédországban és Norvegiában mult év végén szörnyű hideg volt. Hernösandban, Norvegia egy magasan fekvő városában, újesztendő napján 35 foknyi hideg volt; a kis madarak dögöttek hullottak alá a levegőből, sok pedig az emberek lakáiban keresett menedéket, sőt a szarkák ott egy házat valóban ostrommal vettek bé, mert dermedési utolsó kétségbeestükben az ablakoknak estek 's azokat orraikkal beverték, hogy a fűtött szobákba juthassanak. Itt a légmérséklet változása is igen szembetűnő volt; így p. o. dec. 19én este 24° hideg volt, következett reggel csak 3°, déiben pedig 1° meleg, és így 24 óra alatt a légmérsék 25° nyi ugrást tett.

O R O S Z O R S Z Á G.

A mindennapi tapasztalás bizonyítja, hogy Oroszországban néhány év óta a nemes ércű pénz keringése minden reményt meghaladó mértékben növekedett, 's át szivárgott még az alsóbb néposztályok közé is, melyek előbb kizárólag csak rész pénzzel éltek. — Az urali bányákból ásvány arany és platina egész mennyisége 1824től 1834ig (ez utóbbi évet is bele számítva) hivatalos jegyzékek szerint 420 millió 818 ezer rubel bankassignatúrára megy.

Oroszország a vasutakra nézve sem akar a szárazföld nyugotibb 's műveltebb országaitól hátra maradni. Ezen intézet létesítését azon utakon szándéka kezdeni, melyek Pétervárból a csász. nyári lak Zarskojeseloba 's Peterhofba vezetnek, mik közül az első 6, a másik 8 mérföldnyire esik a fő várostól. Ezen tév, melynek valóítására sok nagy tekintetű ember ajánkozott, már czári egyezést is nyert.

Oroszországban ezen szőlősmód Nebojsza (ne félj!) olly mindennapi a közember szájában, mint évés közben a' só. Az óriási Sándor oszlop minapi föllállításakor Pétervártól, egy ott foglalatokodott napszámos kezét lesodrá egy a munkánál használatban volt henger, 's a napszámos veszélyben volt, hogy egész testestül az iszonyu teher alá rándul és szelylezzatik. Egy mellette állott orosz ács azon pillantában előránta éles bárdját, 's batorító Nebojszát kiáltván, egy vágással leszlette a nyomorultnak karját, 's így menté meg annak veszélyben forgó életét, mert a' héra napszámos kórházba vitte, és tökéletesen gyógyult. Mind ő, mind elszánt rőtön-orvosa éltek végeig 500 rubelnyi nyugdíjjal húznak a' tette becsülé czártól.

L E N G Y E L O R S Z Á G.

Folyó év elején egy finlandi lakos Varsóba indult hatat árutni, 's 12 esztendő fia is magával vitte. A gyermek út-közben fázsárol kezdte panaszkodni, 's az apa megállván a legközelebbi fogadó előtt, lődvé látá, hogy fia halva van. Mély fájdalomhoz még azon félelem is járult, hogy gyanuba vétetvén, felelet terhe alá jutand. El akará tehát titkolni a szerencsétlen történetet, 's fia holtestét egy hófuvat alá ásta el, hogy visszajövöhen ismét folkaparja 's magával vigye. A' holtak hitt gyermek néhány óraig hó alatt fekvén, fölébredt 's kibútt hó-párnái közül. Harmadnap mulva visszajő a' halásus, keresztül kosul vizsgálja a' jól megjegyzett fuvatagot, de fíja holtestét nem találja. Kinnal 's aggsággal tölti kebellet halad tovább, 's a fogadónál megáll. De milly felkes öröme 's meglepetése! midőn holtak hitt fia nyakába ugrik, 's gyermekded-neheltől hangon tesz neki szemrehányásokat, hogy el hagyá aludni 's hogy e' miatt nem láthatá szép Varsó városát.

Az orosz czár ismét új adományokat tett Lengyelországban, melyekkel orosz tábornokai szolgálatit jutalmazza meg. Ezáltal tíz külön személynek tett adományt, 's ezek közt Kötzebe I. vezér őrnagy is nevezetik. Az elajándékozott jószágok tiszta jövedelme 20,000 f és 10,000 frany.

Az igazgató tanács az orosz czár nevében megparancsolta: 1) hogy Lengyelországban minden ollyas hivatalra, melyre a' kinevezés a' kormányt illeti, most olly jelölt legyen az elsőség, ki az orosz nyelvet érti 's beszéli, négy év múlva pedig

senki se vétessék föl hivatalra egész Lengyelországban, ki oroszul nem beszél. 2) hogy azon hatóságok, melyek bármilly hivatalokra kinevezési joggal bírnak, szinte ehez szabják magukat. —

O L A S Z O R S Z Á G.

Öfels. a' két sziciliái király, jan. 16iki rendeleténél fogva, azon alattvalóinak, kik politikai változások következtetésében, különböző időkben vagy száműzettek vagy kivándoroltak, 's kik különös névlajstromokban egyenként megnevezettek, hazájokba visszatérhetési engedelmét adott. Ezen kívül a' nápolyi szegények számára 12,000, a' palermoiakéra pedig 4000 darab aranyat saját erszényéből. — Catalani asszony új esztendő estvéjén Florencz mellett pompás villájában nagy concertet ada, melyben ő maga, folyvást ifju és etragadó hangjával, éneklő kedvencz áriáit. Leánya, Vivie asszony és Poniatowski hg. együtt éneklének. Mintegy 230 személy volt hivatalos 's ezek közt sok minister, külföldi, és a' florenczi fő nemesség. —

S C H W E I Z.

Waadtban egy kultánási végzés következtetésében példány-iskolát szándék felállítani nőnemű tanítók számára. Ez igen fontos, mert a' francia Schweizből számos nőszemély árad Európába szerle nevelő sajátágban, 's ennél fogva e' példány-iskola a' nőnem-nevelésre nézve tetemes befolyással lehet. Mikor kezdünk mi Magyarok magunk nevelni magunknak illy tanítókat 's nevelőket?

T Ö R Ö K O R S Z Á G.

Egy smyrnai levél jan. 7ről furcsát ír Konstantinápolyból a' szultán utítási vágyáról. E' vágy tudniillik a' szultán gyakor állfogásokra bírja, mi a' következő két példából kitetszik, ha igaz. A' szultán ugyan is mind a' törököknek, mind a' frankoknak meghagyá, hogy midőn a' szultán valahol nyilvánosan megjelen, mindenké tüstént távozzék el, különben elfogatik, 's testi büntetés alá vettetik. Családatyák felelősek e' parancs megtartatása iránt egész családjokért. A' másik rendszabály még sértőbb. A' szultán ugyan is megparancsolta, hogy senki nyakán shavlit viselni ne meresszen. A' tilalom áthágója a' talpverés (bastonade) legfőbb lépcső-jét lesz kénytelen szenvedni.

B E L G I U M.

1835 alatt egyedül a' lütichi gyárakban 274,587 darab fegyvert készítettek; és pedig 74,608 hadi puskát, 100,482 fenyizési egyesővű puskát, 24,537 kétesővűt, 15,557 pár pisztolyt, 40,488 pár mordályt vagy zsebpisztolyt. E' gyártvány értékét legkisebb ár mellett is öt millió frankra becsülhetni. A' lütichi gyárak több fegyvert készítenek évenként, mint valamennyi francia fegyvergyár (a' párisi, st. etiennei, chateaurouvi, charlevillei 's maubeuge-i) összeleg, melyek 1833ban mindössze nem gyártottak többet mint 200,000 darabot. Nem tekintvén a' fegyver becsét, Lütichi gyárjai felmúlják még a' híres birminghamiakat is, melyek Angliában e' gyártaléki ágban legnagyobbak 's legzaporábbak.

E L E G Y H I R E K.

A' Bécsből Galiciába vezetendő vasut, mely 60 mérföldnyi hosszúsága lesz, 's Bochniáig terjed, Rothschild báróra bízott, 's 3—4 év alatt elkészülend. Az utkészítési tőképenz 12 millió forintra van téve, 12000 darab ezer forintos részvényben. A' részvények nagyobb részét a' Rothschild-család tartja meg, a' többi általános aláírásra bocsátatik. A' lefizetéseknek az építés-haladás mértéke szerint kell történnük.

Ó kir. felsége, don Fernando az új portói hg. (e' ezímet nyere fels. menyasszonyától a' lissaboni esketés előtt) d. Mária portugali királyné férje, Augustus szász-coburg-gothai hg. kíséretestül Lissabon felé uton van, 's f. h. 5dikén Majna-Frankfurtban volt.

Korszelemünk' szelid hatása még a' marhákra 's mészárosokra is befolyással van. Angliában a' mészárosok nem akarnak már vért ontani, hanem többnyire fojtó levegővel ölik le a' marhát. Ez által a' hús izesebb 's szebb színűvé lesz, jobban beveszi a' sóit, a' marha pedig kevésbé szenved.

Gabonaár vidéki városink puzsin; pozs. mérője váltó garashan.

	buzsa	kétzár.	rozsa	ápa	zab	kukur.	köles.
Feb. 4én Ungvár	80	74	70	45	40	42	24
5én Arad	75	69	45	29	25	29	28
5én N. Beeskerek	75	55	55	45	—	28	26
6án Pécs	80	70	55	50	37	35	30
6án Baja	70	60	43	37	33	23	23
6án Miskolc	95	90	73	70	47	42	40
6én Debreczen	90	70	65	55	43	40	45
11én Mosony	120	90	83	70	70	66	52
12én Uj-Becs	80	70	65	55	—	25	27
13én Komárom	—	—	60	60	52	40	38
12én Pozsony	108	129	—	70	74	—	40
12én Soprony	136	135	—	64	70	58	63
5én Temesvár	58	68	—	—	30	25	30
12én N. Szombat	100	112	—	61	65	56	60
8án Beateczereb.	130	120	—	60	63	48	53

Gabonaár: febr. 18dik Pesten: Tiszta búza 60 2/3 — 80 2/3. Rozs 50 — 46 2/3. Árpa 42 2/3 — 40. Zab 32 2/3 — 31 1/3. Kukurica 44 — 40.

Dunavizitálás: febr. 18án: 7 10' 0" — 8 6' 9" — 20án 8 11' 6".
Pénzkelet: febr. 17én: 5 pCtes statuskút. 103 3/10; — 4 pCtes: 99 3/4; — 1820ki status. 219 15/10; 1821ki 112; — 1834ki 5717/8; — nagy k. kam 1/2 pC tes kút. 66 1/4; — Arany-cto 3 1/4 pC.